

T.C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

Kimya Müh. MERYEM YILMAZ

İÇERİK

- × 2010/17 TIBBİ ATIKLARIN BERTARAFINA DAİR GENELGE
- × GENELGE EK:1
- × GENELGE EK:2
- × 2010 TIBBİ ATIK İL DURUM RAPORU
- × 2010/17 GENELGESİ UYGULAMALARI VE SON DURUM
- × KARŞILAŞILAN SORUNLAR

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Sağlık kuruluşlarının faaliyetleri sırasında ortaya çıkan atıklar diğer atık türlerinden daha yüksek oranda enfeksiyon riski taşırlar.
- ✗ Tıbbi atıkların yetersiz ve uygunsuz muamelesi, ciddi halk sağlığı sonuçları oluşturduğu gibi çevre üzerinde de olumsuz etkiler yapmaktadır.
- ✗ Bu sebeple güvenli tıbbi atık yönetimi, çevre ve insan sağlığının korunmasında önem arz eden bir husustur.
- ✗ Tıbbi atıkların bertaraf edilmesi ile ilgili sorumluluklar büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerine, büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde ise belediyeler veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlara verilmiştir.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ 2010 yılının tıbbi atık çözüm yılı olması amaçlanmış ve Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğümüzce bir eylem planı hazırlanmıştır.
- ✗ Bu çerçevede yapılan çalışmalar sonucunda sterilizasyon tesislerinin ülke geneline yaygınlaşması gayesi ile 05 Kasım 2010 tarihinde 2010/17 sayılı genelge yayımlanmıştır.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Tıbbi atıklar yakılarak veya düzenli depolanarak bertaraf edilebilmekte veya sterilize edilerek zararsız hale getirilmektedir.
- ✗ 26.Mart.2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile birlikte herhangi bir ön işleme tabi tutulmamış tıp ve veterinerlik kuruluşlarından kaynaklanan **tıbbi atıkların düzenli depolama alanlarına kabul edilmesi yasaklanmıştır.**
- ✗ Bu kapsamda tıbbi atıkların yakılarak bertaraf edilmesi ya da sterilizasyon işlemine tabi tutularak zararsız hale getirilmesi gerekmektedir.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Tıbbi atıkların güvenli yönetiminin sağlanabilmesi maksadı ile 2005 yılında Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği yayımlanmıştır.
- ✗ 2006 yılında ise tıbbi atıkların bertarafında sterilizasyon sistemlerinin alternatif bir teknoloji olarak değerlendirilmesini sağlamak gayesi ile bir genelge yayımlanmıştır.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✘ 2006/7 genelgesi ile diğer bertaraf yöntemlerine göre kullanımda kolaylık, daha düşük yatırım ve işletme maliyeti, etkinlik, güvenlik ve çevreye duyarlılık gibi avantajları bulunan sterilizasyon sistemlerinin Ülkemizde de kullanılabilmesi maksadı ile tıbbi atıkların sterilizasyon yoluyla zararsız hale getirilmesi ve işleme tabi tutulan bu atıkların evsel atık düzenli depolama sahalarında depolanarak bertarafının önü açılmıştır

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ 2010/17 genelgesi ile sterilizasyon sistemlerinin Ülkemizde de kullanılabilmesi maksadı ile tıbbi atıkların sterilizasyon yoluyla zararsız hale getirilmesi ve işleme tabi tutulan bu atıkların evsel atık düzenli depolama sahalarında depolanarak bertarafının önü açılmıştır.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ 2008 yılından bu yana ülkemizde kurulan 17 sterilizasyon tesisi, tıbbi atıkların zararsız hale getirilmesinde başarıyla hayata geçirilmiştir.
- ✗ 2010/17 genelgesi ile diğer yöntemlere göre daha düşük maliyetli, tüm ekipmanların güvenli olduğu, atık parçalama ve sterilizasyon işlemlerinin kapalı sistemde gerçekleştiği, parçalama sistemleri ile atık hacminde azalmanın sağlandığı, işlemler sırasında atıkla temasın bulunmadığı, inşası ve montajı kolay olan, yatırım geri dönüşümünün kısa olduğu, tehlikeli emisyonların oluşmadığı çevre dostu olan bu sterilizasyon tesislerin hayata geçirilmesi ve ülke genelinde en kısa zamanda yaygınlaştırılması zorunlu olduğu düşünülmüştür.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Bu maksatla kurulu ve ihtiyaç duyulan kapasiteler esas alınarak yapılan değerlendirme sonucunda, mevcut tesislerde halen kapasite açığı olduğu tespit edilmiştir.
- ✗ Söz konusu kapasite açığının değerlendirilmesi maksadı ile lisanslı tesislerin çevre illere de hizmet vermesi gerektiği bir çözüm olarak ortaya çıkmaktadır.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Yapılan teknik çalışmalara göre, taşıma maliyetleri ve tesis kapasiteleri de göz önüne alındığında Ek-1 listede “Tıbbi Atık Gönderecek İller” başlığı altında bulunan illerin tıbbi atıklarını “Tıbbi Atık Alacak İller” başlığı altındaki illerde bulunan tesislere göndermeleri uygun olacaktır.
- ✗ 2010/17 genelgesine göre atık alacak olan iller tarafından taşıma hizmeti verilememesi durumunda ise tıbbi atık gönderecek illerin atıklarını kendi araçları ile belirtilen illere göndermelerinin sağlanması gerekmektedir.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Bu çerçevede EK-1 de verilen tabloda belirtilen tıbbi atık alacak illerde bulunan sterilizasyon tesislerinin tabloda belirtilen diğer il ve ilçelerin tıbbi atıklarını da toplayacak şekilde, bu illerde sterilizasyon tesisleri kuruluncaya kadar faaliyette bulunması gerekmektedir.
- ✗ Ekte yapılan planlama kapsamında belediyeler kendilerine daha uygun sterilizasyon tesislerini belirleyerek Bakanlığın onayını almak kaydı ile bu tesislerle sözleşme yapabilirler.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✘ Ek-1'de yer alan Belediyeler sterilizasyon tesisleriyle yaptıkları protokollerin bir örneğini İl Çevre ve Orman Müdürlükleri kanalıyla **Aralık 2010'a** kadar Bakanlığa ulaştırmakla yükümlü tutulmuştur.
- ✘ Ek-2 tabloda belirtilen illerin belediyeleri ise il bazında ya da komşu iller ile birlikte gerekli izinler, ÇED Gerekli Değildir Kararı, ihale ve yapım süreçlerini tamamlayarak, **Aralık 2011'e** kadar tesisleri işletmeye almakla sorumludurlar.

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

- ✗ Diğer yandan Ek-1 ve Ek-2’de yer alan iller için yukarıda belirlenen sürelerle kadar tıbbi atıkların bertaraf edilmesinde **Güvenli Tıbbi Atık Yönetimi** kılavuzunda yer alan esaslara uyulması kaydı ile kireçle gömme yöntemi uygulanabilecektir.
- ✗ Tesis kurması gereken belediyelerin üçer aylık periyotlarla gelişmeleri İl Çevre ve Orman Müdürlüklerine bildirmeleri gerekmektedir.
- ✗ Zamanında bildirim yapmayan belediyeler hakkında 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 20 nci maddesinin (g) bendine göre gerekli yaptırım uygulanacaktır.

■EK 1: Tıbbi atık alacak ve gönderecek olan iller

Tıbbi Atık Alacak İller	Tıbbi Atık Gönderecek İller	Tıbbi Atık Alacak İller	Tıbbi Atık Gönderecek İller
Bursa	Balıkesir ve ilçeleri	Trabzon	Rize ve ilçeleri
	Çanakkale ve ilçeleri		Gümüşhane ve ilçeleri
	Yalova ve ilçeleri		Giresun ve ilçeleri
	Manisa ve ilçeleri		Artvin ve ilçeleri
Sakarya	Bolu ve ilçeleri		Ordu ve ilçeleri
	Düzce ve ilçeleri	Erzurum	Ardahan ve ilçeleri
Eskişehir	Bilecik ve ilçeleri		Kars ve ilçeleri
	Kütahya ve ilçeleri		Bayburt ve ilçeleri
Afyonkarahisar	Uşak ve ilçeleri		Ağrı ve ilçeleri
	Burdur ve ilçeleri		Iğdır ve ilçeleri
	Denizli ve ilçeleri		Erzincan ve ilçeleri
	Kırıkkale ve ilçeleri		Tunceli ve ilçeleri
Konya	Aksaray ve ilçeleri		Bingöl ve ilçeleri
	Niğde ve ilçeleri		Muş ve ilçeleri
	Karaman ve ilçeleri	Van	Şırnak ve ilçeleri
Zonguldak	Karabük ve ilçeleri		Bitlis ve ilçeleri
	Çankırı ve ilçeleri		Hakkari ve ilçeleri
	Bartın ve ilçeleri		Siirt ve ilçeleri
	Kastamonu ve ilçeleri	Samsun	Sinop ve ilçeleri
Gaziantep	Osmaniye ve ilçeleri		Amasya ve ilçeleri
	Kahramanmaraş ve ilçeleri		Tokat ve ilçeleri
	Kilis ve ilçeleri	Aydın	Muğla ve ilçeleri
	Adıyaman ve ilçeleri	Kocaeli	Merkez ve tüm ilçeler
	Hatay ve ilçeleri	Isparta	Merkez ve tüm ilçeler
Kayseri	Nevşehir ve ilçeleri	Edirne	Merkez ve tüm ilçeler
Çorum	Yozgat ve ilçeleri		

2010/17 GENELGESİ VE UYGULAMALARI

■**Şekil:** Genelge kapsamında tıbbi atık alacak ve gönderecek olan iller

2010/17 GENELGESİ ve UYGULAMALARI

■EK 2: Tıbbi atık sterilizasyon tesisi kurması gereken iller

TIBBİ ATIK STERİLİZASYON TESİSİ KURMASI GEREKEN İLLER			
1	TEKİRDAĞ	9	ELAZIĞ
2	KIRKLARELİ	10	DİYARBAKIR
3	İZMİR	11	MALATYA
4	İSTANBUL	12	ŞANLIURFA
5	ANKARA	13	MARDİN
6	MERSİN	14	BATMAN
7	KIRŞEHİR	15	SİVAS
8	ADANA	16	ANTALYA

■**Şekil:** Genelge kapsamında tıbbi atık sterilizasyon tesisi kurulacak iller olan iller

2010 İL DURUM RAPORU

✕ TIBBİ ATIK MİKTARLARI

2009 yılı tıbbi atık miktarı belirlenirken yataklı tedavi kurumları ile yataksız tedavi kurumlarında oluşan tıbbi atık miktarları esas alınmakta olup, Sağlık Bakanlığı'nın 2008 yılı verilerine göre Ülkemizdeki toplam hastane sayısı **1328**, bu hastanelerdeki toplam fiili yatak sayısı ise **175.141**'dir. Yatak doluluk oranları da dikkate alınarak yapılan hesaplamalar sonucu yataklı tedavi hizmeti veren sağlık kuruluşları ile ayakta tedavi hizmeti veren sağlık kuruluşlarından yılda **98.422** ton tıbbi atık oluştuğu tespit edilmiştir

■2010 YILI TIBBİ ATIK MİKTARLARI

	TIBBİ ATIK MİKTARI(ton/gün)	TIBBİ ATIK MİKTARI(ton/yıl)
Yataklı Tedavi Kurumları	231,6	83.391,94
Ayakta Tedavi Hizmetleri	35,4	13.663,13
TOPLAM	270	98.422,915

2010 İL DURUM RAPORU

- ✗ İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinden her yılsonunda Bakanlığımıza gönderilen Tıbbi Atık İl Durum Raporlarının değerlendirilmesi sonucunda sağlık kuruluşlarındaki Yönetmelik uygulamaları değerlendirilmiş ve sonuçlar tabloda verilmiştir.

2010 İL DURUM RAPORU

	Ünite İçi Atık Yönetim Planı			Ünite İçi Atık Taşıma Aracı	Geçici Depolama		Temizlik İşçilerinin Kıyafeti
		Enfekte ve Patolojik Atıklar	KesiciDelici Atıklar		Geçici Atık Deposu	Konteyner	
OLUMLU (%)	55,2	85,4	73,6	35,3	47,9	37,6	34,9
OLUMSUZ (%)	44,8	14,6	26,4	64,7	52,1	62,4	65,1

2010 İL DURUM RAPORU

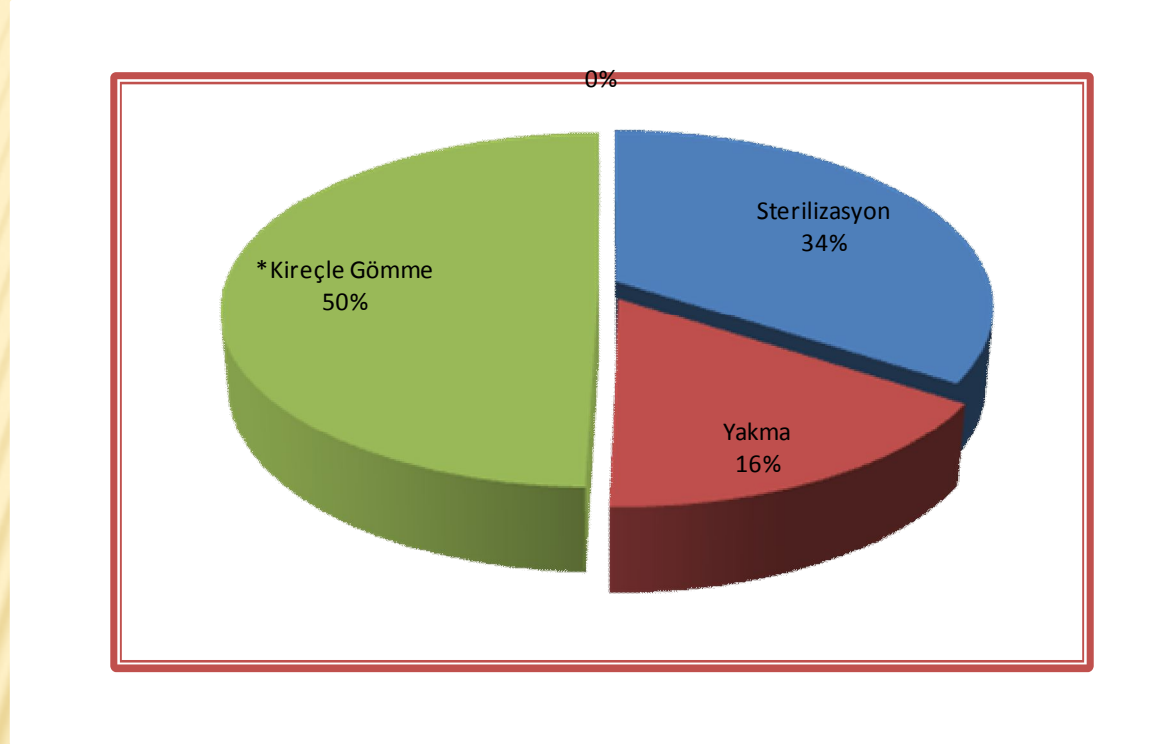
- ✖ 2008 yılından bu yana ülkemizde kurulan 17 sterilizasyon tesisi, tıbbi atıkların zararsız hale getirilmesinde başarıyla hayata geçirilmiştir. Sterilizasyon tesisi bulunan iller ise:
 - ✖ Edirne,
 - ✖ Trabzon,
 - ✖ Kayseri,
 - ✖ Aydın,
 - ✖ Konya,
 - ✖ Samsun,
 - ✖ Bursa,
 - ✖ Zonguldak,
 - ✖ Kocaeli,
 - ✖ Afyonkarahisar,
 - ✖ Sakarya,
 - ✖ Van,
 - ✖ Çorum,
 - ✖ Erzurum,
 - ✖ Gaziantep,
 - ✖ Eskişehir,
 - ✖ Isparta'dır.

2010 İL DURUM RAPORU

■**Şekil:** Mevcut tesisler ve tıbbi atıkların sterilize edilerek zararsız hale getirildiği iller

2010 İL DURUM RAPORU

■Şekil: Tıbbi atık bertaraf durumu

■2010 yılında Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile tıbbi atıkların önifleme tabii tutulmadan depolanması yasaklanmıştır. Bu nedenle grafikte düzenli depolama yapılan tıbbi atıklar da kireçle gömme başlığı altında değerlendirilmektedir.

2010 İL DURUM RAPORU

■Şekil: Genelge kapsamında tıbbi atık alacak ve gönderecek olan iller

2010 İL DURUM RAPORU

TIBBİ ATIK STERİLİZASYON TESİSİ KURMASI GEREKEN İLLER			
1	TEKİRDAĞ	9	ELAZIĞ
2	KIRKLARELİ	10	DİYARBAKIR
3	İZMİR	11	MALATYA
4	İSTANBUL	12	ŞANLIURFA
5	ANKARA	13	MARDİN
6	MERSİN	14	BATMAN
7	KIRŞEHİR	15	SİVAS
8	ADANA	16	ANTALYA

■**Şekil:** Genelge kapsamında tıbbi atık sterilizasyon tesisi kurması gereken iller

■2010/17 GENELGESİ UYGULAMALARI

Şekil: Genelge Ek-1 kapsamında tıbbi atık sterilizasyon tesisi kurulacak iller

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

- ✗ Genelgenin yayımlanması ile birlikte 199 ilçe belediyesi mevcut sterilizasyon tesisleri ile tıbbi atıkların sterilizasyonu için protokol yaparak Bakanlığımıza göndermiştir.
- ✗ Protokol yapmayan 662 ilçe belediyesi 31 Mart 2011 tarihine kadar protokol yapmaları için uyarılmıştır.
- ✗ Genelge EK-1 kapsamında 54 il ve 518 ilçe belediyesinin tıbbi atıkları sterilize edilerek bertaraf edilmektedir.

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

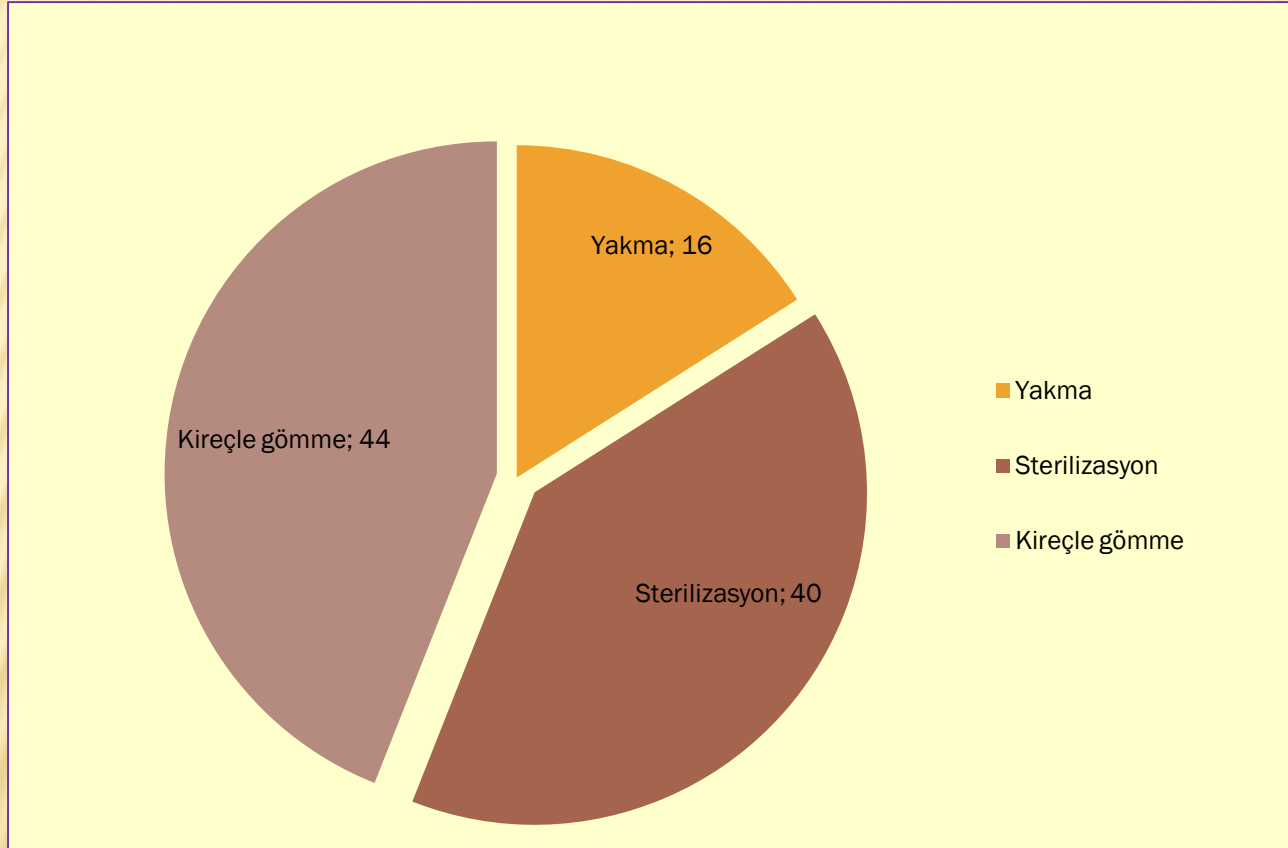
Şekil: Genelge Ek-1 kapsamında mevcut durum

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

- Şekil:** Sterilizasyon tesisi inşaatı tamamlanan iller (Kırıkkale ve Aksaray illeri lisans için Bakanlığımıza başvurmuştur)

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

■**Şekil:** Tıbbi atık bertaraf durumu 2011

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

- ✘ Genelge Ek-1 inde tıbbi atık gönderecek olan iller arasında yer almasına rağmen şu ana kadar protokol göndermeyen illerden Amasya, Tokat, Kastamonu, Aksaray Denizli Tekirdağ, Mersin,Kırklareli ve Elazığ ve Bitlis illerin, Ek- 2 de yer alan illerden de Tekirdağ, Mersin,Kırklareli ve Elazığ sterilizasyon tesisi için çalışmalar başlatılmıştır.
- ✘ Ayrıca Kırıkkale ve Aksaray için Bakanlığımıza lisans başvurusunda bulunulmuştur.

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

ÖZET

- ✗ Genelgenin yürürlüğe girmesi ile birlikte tıbbi atık sorununa çözüm getirilen il sayısı 54 ile ulaşmıştır.
- ✗ Mevcut tıbbi atığın yaklaşık %40 sterilize edilerek zararsız hale getirilmektedir.
- ✗ Son durum itibarı ile ülke genelinde yaklaşık 34 milyon kişiye hizmet edilmektedir. Bu rakam toplam nüfusun yaklaşık %45 üne tekabül etmektedir
- ✗ Ayrıca 10 ilde de tıbbi atık sterilizasyon tesisi inşaatı tamamlanmış olup, bu tesislerin faaliyete geçmesi ile birlikte bu rakam 64 ile ulaşacaktır.

2010/17 GENELGE UYGULAMALARI VE SON DURUM

- Sterilizasyon tesislerinin bulunduğu iller
- Sterilizasyon tesisi kurulma aşamasında olan iller
- (Haritada sterilizasyon tesisinin bulunduğu il ile aynı renkte gösterilen illerin tıbbi atıkları ilgili sterilizasyon tesisine gönderilmektedir.)

2010/17 GENELGESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

- ✗ Tıbbi atıkların önışleme tabi tutulmadan düzenli depolama sahalarına kabul edilememesi ve patolojik atıkların sterilizasyon tesislerine kabul edilmemesi nedeniyle de problemler yaşanmaktadır.
- ✗ Diğer yandan genelgenin yürürlüğe girmesi ile birlikte sterilizasyon tesisleri tarafından çevre illerin tıbbi atıklarının da toplanmaya başlaması nedeniyle bertaraf ücretlerinin tespiti ve ödenmesi konularında sıkıntılar yaşanmaktadır.
- ✗ Tüm bu yapılan çalışmalar neticesinde 2011 yılı içerisinde Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde değışiklik yapılması gerektiğı sonucuna varılmıştır.

Sorularınız için;

Telefonlar : 0.312.207 67 59

Faks. : 0.312.207 64 46

E-mail : meryemyilmaz@cob.gov.tr

TEŞEKKÜR EDERİM